

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	<i>Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.</i>
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— 50 „		
Jednotlivé číslo 8 kr.			

Kresťanský charakter vlasti našej.

Čoby sme aj nechceli, zase sa musíme zaoberať so shromaždeniami ľudovej strany. Strana táto, ačkoľvek vidí, že ňou usporiadané shromaždenia stretávajú sa všade s veľkým

shromaždeniach poučí sa ľud o tom, jako by si mohol odpomôcť biede, ktorú bez rozdielu stavu všetci trpíme. Toto heslo malo len krátky čas príťažlivú silu. Na týchto shromaždeniach rečnilo

Úradskí žacanského okresu.

odporom, ačkoľvek vidí, že na tieže chodia iba ženy a tí chlapi, ktorí nemajú hlasu; ačkoľvek vidí, že sám ľud sa usiluje tieto shromaždenia prekaziť len preto, aby zamedzil rozsievanie semena nesvornosti a nenávisti: predsa neustáva aj ďalej tieto shromaždenia svolávať.

Z prvopočiatku bolo vydané heslo, že na

sa sice o biede a o smutnom stave občanov vlasti našej, nebolo tam ale nikdy reči o prostriedkoch, ktorými by sa dalo tejto biede odpomôcť. Hovorilo sa sice, že jak voličia budú hlasovať na kandidáta ľudovej strany, že bude koniec biede. Toto je ale taký liek, v jehož liečivú silu neverí ani ten najzaslepenější volič; dnes

sa už nerobia divy, tak jako za starodávna. Dnes ani p. Zoltán Zmeskal, ani p. Štefan Rakovszky, ba ani gróf Mikuláš Móric Eszterházy, ba úplne sme presvedčení, že ani sám pán gróf Ferdinand Zichy nie sú a ani nebudú v stave jediným úderom vyprístit so skaly potok hojnosti a všetkého blahobytu. Keďby títo páni zostali vyslancami, ich jedinou úlohou by bolo, žeby ablegátske diurná pekne strčili do vrecka a o biedu ľudu by sa práve tak pramálo starali, jako sa o ňu starali pred vynesením cirkevno-politických zákonov.

Ľud nahliada, že sa tým stáva iba nespojnejším, keď ustavične počúva siahodlhé reči o svojej biede, ktorú on i tak lepšie pozná, jako tí páni — boháči. A ponevác sa vždy a všade to isté opätuje, nuž rozumný slovenský ľud nedal sa viac mámiť a nešiel na shromaždenia.

Ale ľudová strana potrebovala tieto shromaždenia, potrebovala ich preto, aby sa o nej aspoň na základe týchto hovorilo. Vynašla tedy nové heslo, že preto svoláva a vydržiava ľudové shromaždenia, lebo je *kresťanský charakter štátu ohrozený*.

Pozrime si bližšie, či toto heslo má nejakého základu, či je kresťanský charakter našej milej vlasti skutočne v nebezpečí.

Prv, než by sme sa bližšie zaoberali s touto otázkou, vo všeobecnosti musíme podotknúť, že politika zásadne vôbec nezná *náboženského štátu*, lebo náboženstvo súc len vecou vnútorného presvedčenia, slobodný štát, čo taký, nemôže na seba vziať charakter toho lebo oného náboženstva. Konštitucionálny slobodný štát pozná len rovné práva občanov, ktorí sa priznávajú k tomu náboženstvu, ktoré sa im ľúbi.

Takto je to v zásade, v praktickom živote je ale oprávnené, ba potrebné, zvlášte čo sa týka európejských štátov, aby ich kresťanský charakter bol podržaný, bol chránený, lebo jedine tomuto kresťanskému charakteru možno čo ďakovať, že sa európejské štáty civilisovaly, prekvi-taly. A ľudomilné zásady kresťanstva sa najlepšie hodia k zakladaniu a k udržiavaniu štátov, za to svedčí aj história skoro dvetisíc ročná.

To heslo ľudovej strany, že totižto kresťanský charakter štátu musí byť podržaný, musí byť chránený, je zásadne úplne oprávnené. Toto ostatne nevynašla ani ľudová strana, oprávnenosť tejto zásady práve tak uznávajú liberáli, jako ľudári; liberáli sa práve tak usilujú kresťanský charakter štátu udržať, jako ľudová strana, lenže táto posledná túto peknú, nikým nenapádanú zásadu upotrebuje za viechu, ktorou chce nezkušených privábiť k sebe.

Kresťanský charakter vlasti našej nenie ani najmenej ohrozený, ani najmenej napadnutý: ba

práve naopak so dňa na deň sa soslňuje natoľko, že aj nepredpojatí židia uznávajú potrebu tohoto. Židia práve tak svätia sviatok sv. Štefana, prvého kráľa uhorského, jako my.

Ale nielen že kresťanský charakter vlasti našej nenie ohrozený, lež práve naopak, vlast naša je katolíckeho charakteru.

Kráľom môže byť v smysle zákonov len katolík a členovia panujúcej rodiny sú v skutku aj dobrí katolíci. Katolícki vysokí kňazia hrajú aj v politike vývodiacu úlohu; ich dôchodky sú nepomerne väčšie, než dôchodky na pr. evanjelických biskupov. Vážny politik ani len nepomyslí na to, aby toto historické právo katolíckeho kňazstva bolo konfiškované. A jestli kedy, tak práve behom tohoto millennárneho roku pri krajinských slavnostach a službách Božích všade aj zovnútorne bolo dokumentované, dokázané, že naša vlast je katolíckeho charakteru.

Nikto nehľadí na toto krivým, závistlivým okom, ba nachádza to celkom za prirodzené, lebo prvý náš kráľ to tak zariadil, a ponevác katolíkom, ktorí tvoria väčšinu obyvateľov krajiny, patrí prirodzene aj pri spoločenskej a politickej rovnoprávnosti prednosť.

Takto smýšľa v Uhorsku každý človek bez rozdielu náboženstva a to tým viac, ponevác je katolícka väčšina svojím prirodzeným záväzím, svojou múdrou miernosťou vyprobovaným živlom pokoja a rovnoprávnosti.

Nuž a keď je toto tak, proti komu, alebo proti čomu chce ľudová strana obrániť kresťanský charakter našej vlasti? Snáď proti židom? Osemsto tisíc židov býva medzi nami; táto hŕstka židov snáď len nenie v stave, čo by hneď aj chcela, ohroziť kresťanský charakter vlasti našej.

Alebo snáď chce ľudová strana brániť kresťanský charakter vlasti našej proti novým cirkevno-politickým zákonom? Dnes-zajtra bude rok tomu, čo sú zákony tieto v platnosti, nech nám kto ukáže to neznabožstvo, ktoré povstalo následkom týchto zákonov. Koľko manželských párov nedalo sa aj v kostole sobášiť? Koľko kresťanov prestúpilo na židovskú vieru? Koľkí zostali interkonfesionálnymi. Kde-tu udaly sa pády; to boli ale všetko ľudia takí, ktorí už aj pred vynesením zákona vnútorne nepatrili ku žiadnej cirkvi a tak odpadnutím ich patričná cirkev pranic neztratila.

Z tohoto vidno, že kresťanský charakter vlasti našej nenachádza sa ani najmenej v nebezpečenstve a tak nenie zapotreby ani ľudovej strany, ktorá si vytkla za cieľ ochránenie tohoto kresťanského charakteru.

Slovo k rodákom.

V predoslom čísle nášho časopisu sľúbili sme, že si o ľudovej a národnej — myslíme slovensko-národnej strane, — ktoré sa síce neodôvodnene, ale na základe príbudzných spôsobov pokračovania v jedno spojily, obsirnejšie prehovoríme.

Obe tieto strany, tak ako je to pri zastupiteľskej ústave ináč ani nie je možné, základ svoj kladú na ľud. Ľudová strana na ľud veškery uhorský, národná strana ale výlučne na Slovákov. Potiaľto bolo by to rozumné a odôvodnené; ale zakladatelia oboch týchto strán, alebo neznajú pochop ľudu, alebo ho chtiac zpotvorujú. Vravíme zakladatelia, nemôžeme povedať strany, lebo veď i ľudová i národná strana podnes s malými výnimkami zo samých zakladateľov pozostávajú. Povedali sme, že obe strany pochop ľudu zpotvorujú, a že je to pravda, dokážeme nasledovne. Národná strana za Slovákov len tých považuje, ktorí sa ku nim pripoja, a ľudová strana len tých uznáva za k ľudu patriacich, ktorí pod ich zástavy stanú a s nimi sa sprisahajú. Ostatní sú liberáli, t. j. «židovsko-slobodomurársko-liberálna sberba.» Na toto označenie, bárs pre nás prajné by bolo, my pristaf nemôžeme, lebo ak by ono bolo opravdové, nebolo by v našom Uhorsku ani Slovákov, ani ľudu, a Slovákov nás je dosť hodne a ľud sme všetci.

Postavme sa ale na ich stanovisko. Ľudová strana rozumne pochopovaná bola by tá, kde sa ľud postaví do protivy s rodenou, peňažnou a učenou aristokraciou, a sám zo seba naproti týmto utvorí stranu. V takomto smysle ľudovými stranami pomenovať možno strany socialistické a strany robotníkov. Či sa naša, meno ľudovej na seba vzavšia strana s týmito stotožňuje, to nevieme, ale ľudovou len tak my mohla byť: lebo veď utvorenej sriadenej aristokratickej strany nemáme a chvála Bohu v Uhorsku pri našom už dávnom demokratickom smýšľaní ani mať nemôžeme a nebudeme.

Ľudovú stranu utvoril v zásade, lebo v skutočnosti jej niet, gróf Fedinand Zichy. Slobodomyselný predtým muž tento mnoho zabudol z minulosti; tak sa zdá, že v prítomnosti na poli politiky už len ten kruh pozná, do ktorého dľa rodu a majetku svojho patrí, to jest panskú snemovňu, magnátsku tabulu. Tam videl okolo seba rady magnátov a v novšom čase spozoroval, že do výlučného kruhu tohoto vymenovaním kráľovským aj iné živly, demokratické osobnosti prišli. Zarytý tento aristokrat odrazu rozpamätal sa, že mimo magnátov jest na svete aj ľud a že ľud tento svojou obrovskou väčšinou na päty stúpa aristokratom malého počtu, i snád' že sa im

nebezpečným stať môže. Tu s náramným esbaprením a so zastiernením svojho «arcikniežatského» rangu vyhlásil zadivenému svetu utvorenie ľudovej strany — v jeho smysle. Táto ľudová strana bola zprvu výlučne katolícka, ponevác ale rozumní, obozretní a vrelo-vlasteneckí katolíci nechceli jeho exellencii na lep sadnúť a utvoril sa majúca strana bola by zostala od prvopočiatku bez prívržencov, uzavreli a sľúbili milostne prijaf medzi seba aj luteránov. Neskôr by boli bývali dobrí aj židia, ba naposledy ešte aj tvrdošijní kalvíni. Keď na takto dľa potreby rozširovanom základe úspechu nedosahovali, keď ešte vždy značný počet občanov dostať nemohli do svojej strany, tu v dobrom srdci jejich nový cit sa vzbudil, totižto nekonečná láska k národnostiam. Vôbec hľadali všade, kde by len akákoľvek nespokojnosť bola, a vrhli sa ta, rozrubbujúc, že všetkému zlému odpomôžu, ukoja všetky požiadavky, vyplnia všetky želania, jedným slovom: slnko i dážď, vietor i pokoj, oheň i vodu v jednom a tom istom čase. Všetko toto prepíate i prehnane namáhanie málo, ba takmer nič neosožilo. Vierovyznania, národnosť nemohla byť vriedená do ich oboru. Zostala im len nespokojnosť, a túto teraz hľadajú využítkovať pre seba, čo by pri tom aj vlast a národ na zkazu vyšly. Veď tak sa vyslovil praotec, syn i potomok ľudovej strany gróf Fedinand Zichy, že čo je mu vlast — kus zeme, čo národ — hrstka ľudí, jemu všetko je len viera.

Ktože je tedy ľud v očiach ľudovej strany? Liberáli nie sú ľudom. A liberáli zase sú dľa ich v «Kresťan»-ovi udanej definície: úradníci, páni ablegáti, štátni podujatelia a liferanti, prenájomníci regálu, z ústavnej základiny futrovaní novinkári, sporiteľné a peňažné ústavy, a samosebou sa rozumie: židia. Toto sú «veľkomožní» a k nim ešte patria aj tí, čo si vraj hľadajú kúsok chleba. Ktože je ale tedy ľud? Ľudom je sedliak, ktorý je vraj obefou ústavy, ktorý nechce dane platiť, nechce úroky od kapitálu platiť, ktorý nechce židovi za peniaze robiť a ktorého výnos role dneská neutrží. Ľudom je remeselník, ktorý na úver a dlhy robí, bez tovaryšov. A konečne ľudom je každý, pán či nepán, kresťan či žid, bohatý či mizerák, statočný či zločinec, veľký i malý vôbec každý Boží tvor, keď sa len pripojí ku ľudovej strane.

Tol'koto blbstva, nesmyslu a mrzkosti hlása ľudová strana. Nivočí pokoj medzi občanmi, hucká jedných proti druhým, nivočí drzo úctu proti štátu, zákonom a vrchnosti, a to menuje morálkou. Človek sa shrozí nad spustlosťou mravov, keď vidí na čele takéhoto pohybu šľachticov, ktorých predkovia za vlast krv vylievali, na čele osvety kráčali, a vidí v radoch smutného rytír-

stva na hodnosť svoju a postavenie svoje zbudnuvších kňazov, ktorí namiesto vrchy prenášajúcej lásky ku bližným, pokory a pokoja, rozbroj vzbudzujú, nesváry zapríčiňujú a ľudí divočia.

Koho Pán Boh potrestať chce, potresce ho na rozume. Pán Boh takto potrestal už ľudárov; pokračovanie a nesmyslné ich zásady otvorily ľudu oči, a on ich odsúdil.

O národnej strane povieme si budúce.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Rozpustenie snemu. Už dávnejšie kolovaly chýry o tom, že snem bude už na jaseň rozpustený a že sa nové voľby hneď po jeho rozpustení prevedú. My sme tieto chýry svojho času tiež pripomenuli, ale sme im zvláštnej vážnosti neprípisovali, lebo vtedy chýry tieto nemaly ešte žiadneho základu. Najnovšie ale vyskytly sa chýry tieto poznovu, teraz už ale v takej forme, že viac už nemôže byť pochybnosti o tom, že snem bude v októbri rozpustený a že sa nové voľby prevedú v novembri.

Čo pohlo vládu k tomu, že chce snem pred časom rozpustiť?

Vláda, ktorá ešte na jar, ba aj v lete viackrát bola sa v tom smysle vyslovila, že nemieni snem pred vypršaním jeho 5-ročného trvania, tedy pred polovicou februára budúceho roku rozpustiť, donútená je k predčasnému rozpusteniu snemu nepríjemnými okolnosťami. Tieto nepríjemné okolnosti sú: chovanie sa opozícií!

Ugron v jednej svojej reči, povedanej v Dunapataji verejne sa bol osvedčil, že pri jasennom zasedaní snemu zavedie obštrukciu, t. j. že členovia jeho strany ustavičným hovorením — lepšie povedané mlátením prázdnej slamy — nemožnou urobia každú prácu snemu. Dalej gróf Albert Apponyi, vođa národnej strany v Šahách vypovedal Bánffyho vláde boj na život a na smrť. Gróf Szapáry tiež bude aj naďalej oponovať. V takýchto okolnostiach snem, ktorý má pojednávať rozpočet na budúci rok a vyrovnanie s Rakúskom, nemie a nebude schopným žiadnej práce. Vláda toto nahliadla, následkom čoho nezbyva jej iné, jako snem rozpustiť, aby tak predišla daromnému mrhaniu času, a appellovať na voličov.

Teraz je rad na voličoch; nech oni rozhodnú, či chcú vážnu, osožné ovocie donášajúcu prácu, ktorú si vytkla liberálna strana, a či daromné mrhanie času, čím obštrukciu všetkým právom možno pomenovať, čo je úlohou opozícií.

Jak sa voľby v novembri prevedú, liberálna strana spokojne im môže ísť v ústrety. Jej pekná minulosť len rozmnoží dôveru občanov, len zvefadí počet jej prívržencov. Všetky namáhania opozícií budú daromné,

opozície na každý pád len ztenčené výjdu z volebného boja.

Krajinský rozpočet na budúci rok. Finančný odbor už dokončil pojednávanie krajinského rozpočtu; zprávu o pojednávaní podá snemu 30. septembra.

Jako sa dozvedáme, finančný odbor v tejto zpráve vyzdvihne, že vláda pri povoľovaní výdavkov od r. 1892. nebola tak prísna, jako to zpravila tentokrát. Dalej vyzdvihne zpráva tú potešujúcu okolnosť, že vláda zvlášte na poľno-hospodárske a kultúrne ciele präliminovala značne väčšie výdavky.

Uhorský kvótový odbor vydržoval 19. tohoto mesiaca zasadnutie. Na tomto zasadnutí bola prijatá odpoveď, ktorú dal uhorský kvótový odbor rakúskemu kvótovému odboru na jeho opätovne vyslovenú požiadavku, aby Uhorsko zvýšilo kvótu. Uhorský kvótový odbor znovu odoprel túto požiadavku Rakúska a zároveň aj dokázal nesprávnosť tejto požiadavky.

Ponevác kvótové odbory už dvarazy zamenily prípis a vzdor tomu nevedely sa dohodnúť, pravdepodobné je, že tentoraz bude musieť sám kráľ ustáliť dočasne kvótu.

Gróf Albert Apponyi v Temešváre. Odbavila sa aj temešvárska paráda bez zvláštnejších následkov. Na shromáždení, na ktoré sa obecnosť už od týždňov svolávala, brali účasť zväčša prespolní voličia; inteligencia mesta nebola zastúpená na shromáždení. Apponyi v svojej reči vyzýval voličov zvlášte k tomu, aby každý dľa svojho presvedčenia hlasoval. — Nuž keď bude každý dľa svojho presvedčenia hlasovať, tak sa Apponyiho stránka tomu nepoďakuje, lebo dostane veľmi málo hlasov.

Ludove shromáždenia. Minulú nedeľu vydržovala ľudová strana na dvoch miestach shromáždenia, asice v Urmíne (nitrianska st.) a v Nagymártone (šopronská st.). Shromáždenia tieto skončily sa pri tichosti. Rozumieme tichosť túto aj v tom smysle, že mnoho vody nezamútily a voličov nepobalamutily, na koho majú hlasovať pri nastávajúcich voľbách.

Ruský cár na cestách. Ruský cár pokračuje v návšteve európejských panovníkov. Teraz mešká v Anglicku u staručkej kráľovny anglickej. Z Anglicka pôjde do Francúzska, kde sa už teraz robia veľkolepé prípravy k prijatiu cára.

KRAJINSKÝ SNEM

Na zasadnutiach snemu tiež poznáť, že už žije posledné dni svoje. Vyslanci jaksi nespokojne sedia na svojich sediskách nevediac, či najbližšie nebudú prinútení sediská svoje iným prepustiť. Zvlášte opozicionálni vyslanci a hlavne tí, ktorí len do nedávna tak mnoho kriku robili, sedia ticho, jako by si boli istí, že ich voličia viac nepošlú sem, aby tu daromný krik a škrek robili.

21-ho septembra. Na dneskajšom zasadnutí zadal ministerský predseda návrh zákona o povolení rekrútov na budúci rok.

Zatým bolo pojednávané povolenie viac vicinálnych železníc.

Zasadnutie sa dokončilo odpoveďami na interpellácie

Ministerský predseda barón *Bánffy* odpovedal na interpelláciu *Szluhovu* ohľadom podpory živelnými pohromami oškodeného hospodárstva v tom smysle, že vláda vidiekom vskutku oškodeným všemožnú podporu poskytne v podobe odpustenia daní, zastavenia daňovej exekúcie, rozdávania ovocných stromkov atď. Čo sa štátnych požičiek dotýka, minister vnútra tieto dľa možnosti tiež vezme do ohľadu.

Aj na Ugronovu interpelláciu, potahujúcu sa na politické následky návštevy cára vo Viedni, odpovedal ministerský predseda. Barón *Bánffy* hovorí, že cieľom našej a aj ruskej politiky je udržanie terajšieho stavu na Balkáne, t. j. že politika táto necieli na rozdelenie Turecka.

Odpovede boli v známosť vzaté.

22. septembra. Dneskajšie zasadnutie bolo tiež len krátke a zúčastňovalo sa väčšou z odpovedí na interpellácie.

Minister obchodu *Dániel* odpovedal na interpelláciu ohľadom kanálu medzi Dunajom a Oderou, ubezpečujúc snem, že vláda záležitosť túto s pozornosťou sprevádza.

Ten samý minister odpovedal aj na interpelláciu, vzťahujúcu sa na odpustenie cestovnej dane chudobným učiteľom. Minister uznal, že sú touto daňou chudobní učelia veľmi obťažovaní, sľúbil, že patričný zákon najbližšie bude zmenený.

Snemovňa magnátov vydržovala 19. t. m. tiež zasadnutie, na ktorom bol bez zmeny prijatý návrh zákona o trestnom pokračovaní.

Čo chce ľudová strana?

(Pokračovanie).

Ľudová strana chce premenenie zákonov, jednajúcich o civilnom manželstve a o štátnych matrikách.

Keď sa ľudová strana uliahla, ešte štátne matriky a civilný sobáš neboli do života uvedené. Teda privrženci ľudovej strany len tak voslep búrili proti týmto ustanovizňam. Nadovšetko strašili tým, že po uvedení týchto zákonov keď sa bude manželovi páčiť, bude môcť svoju ženu odohnať a hneď sa zas na novo oženiť. Ďalej roztrubovali, že to bude stáť veľké peniaze a nebude mať žiadnej platnosti. Že len pomocou vojska a žandárov tieto zákony sa dajú do života uviesť. Výťahy z matrik že vraj tiež o mnoho viacej budú stáť, nežli to na písme stojí.

A tieto zákony sú už rok v živote, ale z prorokovania „ľudovej strany“ nesplnilo sa ani slovička. Nebolo treba ani vojska, ani žandárov a ustanovizne tieto sú už hlboko zakorenené. Nenie to pravda, žeby pri civilnom sobáši muž mohol len tak manželku odpraviť, jako slúžku; ba väčší zreteľ sa kladie a prísne sa skúma či nenie prekážok a či osoby slobodne k sňatku privoľujú? Jestli sú voľajaké menšie prekážky, ktoré by sa dišpensáciou odstrániť mohli, teda na predloženú prosbu stane sa to bezplatne, kdežto pri cirkevných sobášoch každú dišpensáciu dali si kňazia masne zaplatiť; najmenšia taksa bola 10 zl.

Prednesieme zo pár príkladov. Stalo sa to v Orave.

Cheel sa oženil istý mladík, vyslúžený vojak; jako obyčajne, išiel do fary ohlášky si dať napísať. Farár mu povedal, že mu len pod tou podmienkou ohlášky zapíše, keď mu zaplatí 30 zl., ktoré mu jeho otec zostal dlžen. Mladík sa vyhovárať, že jemu po otcovi nezostalo ani babky, ani majetku, iba meno, že on platiť nemôže, že nemá odkiaľ; ba keď sa opovážil to povedať, veď že on tie peniaze nepožičal a teda je nie dlžen: bol von vyhodенý. Mladík sa obrátil na biskupa so žalobou; biskup poslal žalobu farárovi a žiadal, aby sa farár osvedčil, čo je vo veci a žeby mladoženichom prekážky nerobil. No farár už potom zapísal ohlášky ale biskupovi všetko naopak udal a tak sa ospravedlnil.

Viďme druhý príklad z istej liptovskej dediny. Jeden mladík cheel si vziať za manželku po svojom bratovi pozostalú vdovu. Farár robil prekážky, žiadajúc 60 zl., ináč že nemôže a nebude sobášiť.

Takýchto a podobných príkladov na stá a stá by sme mohli udať. Ale veď zrejme vysvitá už i z týchto, že mnohí nesvedomíť kňazia, cirkevný sobáš mnohokrát jako korbáč upotrebovali. Pri odstránení prekážok ľudí sdierali, lebo veď kapitula len 3—4 zl. žiada, prečo farári brali 10—20 zl.?

Viďme zákonom prijatý civilný sobáš.

Dvaja ľudia, muž a ženská, hlásia sa u správcu matrik, ktorý hneď napíše protokol strany vyhlásenia ohlášok. Jestli nenie prekážky, pre ktorú by do stavu manželského vstúpiť nemohli, deje sa vec svojou cestou, a stránky po 17 dňoch už môžu byť sobášené. Keďby bola nejaká prekážka, tá bude, jak sa vôbec dá odstrániť, bez všetkého väčšieho ustávania, nie za 10—20 zl. ale za 50 kr. alebo 1 zl. na štemple, odstránená. Tedy stránky nie sú vystavené žiadnym zderstvám, žiadnym prenasledovaniám. Keďby sa prihodilo, žeby niektorý štátny úradník nepokračoval cestou zákonitou, na prosbu stránok sám je povinovatý ponosu vrchnosti predostreť. Čo sa týka cirkevného sobášu a vôbec náboženských povinností, stránky majú úplne slobodnú vôľu, ani najmenším slovom nebývajú odstrašené, to jest odvádzané od svojho kostola; ba napomínané sú, aby nezameškaly aj svojim náboženským povinnostiam zadosť učiť.

Prirode mnohokrát ani rozum rozkazať nemôže. Keď tedy niektorý mladík prírodnému pudu nemohúc odolať, zaľúbil sa do dievčiny iného náboženstva, tu nastala prekážka ohromná a nemožno bolo dvom sa milujúcim osobám sobať pre nerovné vierovyznanie. Či ale bez obapolnej oddanosti a lásky môže sa opravdu blažený stav manželský myslieť? Či dve milujúce sa osoby cítia, že sú náboženstva rozdielneho?

Civilný sobáš aj tieto prekážky s cesty odstrániť; dovoľuje, aby každý dľa svojho vierovyznania svojmu Bohu slúžil, pritom môže ale platný stav manželský uzavreť. Tedy túto, veru naozaj slobodnú ustanovizň ľudová strana hodlá zrušiť.

Štátne matriky, tie majú ten istý cieľ, jako aj sobáš. Výťahy z cirkevných matrik bývaly platené od 2

do 5 zlatými zo štátnych matrik budú štát, vlastne stoja od 50 kr. do 2 zl. Rodný list koštoval z cirkevnej matriky krem štempla 2 zl. So štátnej matriky koštuje so štemplom 1 zl.

Plat správcov štátnych matrik a všetky tlačivá, veľmi málo obťažia plecia roľníkov. Lebo kto platí 10 zl. dane, sotva bude platiť na tieto výdavky 4-5 kr. To teda keď pribude, pribude veľkostatkárom, kapitalistom a boháčom.

(Pokračovanie nasleduje)

DOPISY.

Rajec, 16. septembra.

Ctený Pán Redaktor!

Zo všetkých strán Trenčianska čítavame dopisy vo Vašom ctenom časopise, len od nás ešte nebolo nič sdelené, jako keďby sme my tu pod Klakom zabeďnení boli. Ludová strana trochu kriku narobila pri stoličných voľbách, ale keď si tento krik nikto nevšimnul, nuž nastalo zas ticho. Pán organista Nedbálek si hádam myslel, že keď sa mu pošťastí do stoličného výboru prísť, nuž ho hádam budúce za viceispána vyvolia; no pane Nedbáku! čo ste vyhral s tým výborníctvom? Len sa vy držte svojho remesla! Učiteľ má veľkú úlohu zvláštne na našich Horniakoch, len tejto povinnosti zodpovedajte, jako najlepšie, väčšiu službu spravíte vlasti, a tým, ktorí vás za učiteľa vyvolili, jako keď dva-tri razy cez rok prídete do Trenčína na shromaždenie, a posedíte si tam pri kachľách.

To veľké priateľenie sa ľudovej strany s takzvanými panslávami docielilo to, že už nikomu neveríme, kto sa za horlivého ľudára vyznáva. Veď vieme, že ľudová strana takzvaným národovcom, ktorí by Slovákov bárs kedy Rusovi do kapsy vopchali, len vodu na mlyn ženie. No myslíte sa páni! Naši slovenskí chlapeci bojovali proti vám v roku 48, keď Hurban pustošil na Horniakoch, a slovenský ľud nedopustí ani tú najmenšiu štrbinu na korunu svätého Stefana. A preto zostane aj namáhanie ľudovej strany bez výsledku.

Už od rokov máme vyslanca, ktorého sme s mandátom liberalnej strany vyvolili, ktorí mnoho dobrého spravil pre celý okres, každý si ho cti a váži. Koľko dobrého spravil náš vyslanec Smialovszky len tým, že zanedbané kúpele rajecké zdvihol, viac krásnych budov nastaval, tak že teraz z ďaleka privítajú k nám hostia a trovia u nás peniaze. V doline od železničného strediska tak vzdalenej sú Rajecké Teplice takmer jediné miesto, kde naše dedinské gazdinky za potravné články ľahko dobrý groš utržiť môžu. Veď my nemáme fabrik, priemysel náš tiež málo slova stojí, lebo aj kedysi kvetúci priemysel vyrabania kordovaniu vždy a vždy utícha, takmer len z toho žijeme, čo nám Pán Boh na roli požeňa. Krom tohoto pripomeniem, že koľkí z našich šuhajov majú celé leto v kúpeľoch rajeckých výrobok koľkí gazdovia dostanú za furmanky pekný groš. A kúpele sa vždy dvíhajú, každú jaseň, každú jar stavajú sa nové budovy a svet si zarába. Naši ľudári tak sa chcejú odslniť našmu terajšiemu vyslancovi, tomuto bezúhonnému a statočnému mužovi a priateľovi chudobného ľudu, že mu pri najbližšej voľbe chcú prekážky stavať. No nevďačnosť je osudom statočného človeka. Či len

bude kto mať toľko bezočivosti, a bude ľudu chcieť hlásať, že Smialovszky nenie jeho priateľom?! A či sa len najde jedon z celej širokej doliny, ktorý by špintania ktoréhosi kriklúňa za pravdu uznal? *Rajčanský.*

Zázriva, dňa 20. septembra.

Mnohovážny Pane Redaktor!

O desať dní je tomu rok, čo politicko-náboženské zákony do života vstúpili a bez všetkého narušenia pokoja, — jak len osobné trenice neberieme zato, — aj v našej obci boly uvedené. Ľud náš podrobil sa zákonu poslušne, a svojim povinnostiam zodpovedal ochotne. Do roka nebolo pádu, žeby kto bol býval trestaný pre neposlušnosť oproti zákonom týmto; ba skorej z tej strany, z kadiaľ sa úfalo úplné porozumenie zákonov týchto, poznať bolo svevoľné, zlé vykladanie týchže. Lebo jako je nie cieľom týchto zákonov, aby ľud oslabený bol v konaní svojich náboženských povinností, tak podobne odsúdenia hodné sú snahy tých, ktorí zákony tieto schválne zle vykladajú.

Jak je niekde plnenie povinností naložených zákonami tymito s ťažkosťami spojené, tak je to len tam, kde do matričného úradu patrí viac obcí, lebo takto ľudia musejú cestovať; a tam, kde správca matrik je cudzí človek, lebo vtedy dokazovanie totožnosti osoby je s malými ťažkosťami spojené.

Naša obec má správcu matrik bývalého organistu-učiteľa, teda takého, ktorý je s miestnymi okolnosťami úplne obznámený. Správca matrik obce tejto pri konaní povinností svojich, nepoužíva zákonom mu dané a pistené lehoty, ale vždy sa usiluje stránkam po vóli ísť a činiť. Úradné hodiny len na stene má vyvesené, dľa ktorých by musel buď od 11-12. pred obedom, alebo od 4-5-jej po obede v úrade účinkovať; on ale celý deň ochotne zaznačí oznámenia bárs kedy, teda aj v nedeľu.

Toto všetko spomenul som len preto aby bolo v súvisie s tým, čo nižšie mienim udať.

Nebolo by čudno bývalo, keďby sa ľud bol pred rokom, počas uvádzania hore spomenutých zákonov zbúril; vtedy tie hlupstvá, tie pletky, ktoré sú teraz medzi našim ľudom rozšírené, a ktorým každý sväte verí, skorej by sa boly maly čomu pripísať. U nás z každých úst počuť, že vraj blíži sa doba, ba že je už tu, že vláda a štát núti ľudí prestúpiť na inú vieru, ktorú menujú „civilnou“, niektorí „pohanskou“. Kto tú vieru prijme (prijaf ale musí), že musí obraz Pána Krista a Panny Marie tri razy opluť a tri razy kopnúť; zato mu vraj štát dá peniaze a oblek nový, aby ho bolo už po obleku poznať, že sa viery svojej zriekol. Ba už aj ľudí zná sprostá fantázia, ktorí vraj to už učinili, ale trest Boží vraj ich neminul; lebo sa zblázneli a že v tom bláznovstve domácim cheeli hlavy posotínať. Takýchto vraj je mnoho, keď ale po patričných som sa vyzvedal, nikto mi to udať nevedel.

Priiel som ale na iné. Presvedčil som sa zkadiaľ tieto a týmto podobné reči vychodia a sa šíria?! Keď počet týchto svedectví bude úplný, podám to verejnosti a cieľom vyšetrovania a potrestania aj vrchnosti.

Lebo veď to je len neľudskosť, ľudí falošnými hlupstvami takto poučovať: „choď len k matrikárovi či tam uvidíš obraz Krista a Marie? Ten slúži štátu; ten si zapľul svoju vieru; toho nesluší katolíckym spôsobom pozdraviť atď.“

Takto a podobne poučujú ľud; kto a kde, ešte teraz zamľčím. Keď potom taký hlupák príjde k matriká-

rovi, vójde najprv do učebnice štátnej školy; no tam nieto tých obrazov, lebo veď v štátnej škole takých nikde niet.

Ctení čitatelia si toto budú pokladať za povšimnutia nehodné pletky; tomu ale nenie tak. Ja som sa zprvu takýmto hlupstvám smial; dnes ale keď vidím, že náš ľud všetkého duševného pokoja pozbavený aj nezákonnosť sa dopúšťa, ľutujem ľud ten, a ľutujem ho tým viac, keď vidím a som svedkom, že osobnú nenávisť upotrebujú jednotliví k šíreniu nepokoja medzi ľuďom. Nech ale len učia hlupstvám; sú to len bludy, lebo veď už aj ten sprostý ľud privádza si na pamäť to učenie katechismusu o sviatosti krstu. Totižto: kto je raz pokrstný, ten bárs by aj skutočne pohanom zostať chce, ten je vždy kresťanom, lebo krst sa sotrieť nedá ani krvou, tým menej peniazmi.

Ba radšej keď by sa mal kto postarať, aby novorodzeniatka neboly dva razy krstené; raz krstí babica, druhý raz kňaz. Keď ste teda tak dupľovane krstení Zázrivci, kto vám vezme vieru? J. K.

Trenčín, 21. septembra.

Ctený Pán Redaktor!

Čakáme, ale darmo čakáme lepšie počasie. Keď jedon, lebo dva dni neprší, nuž na tretí deň sa cedí, alebo leje. Stá a stá krížov obilia ležia po poli polovic zhnité, polovic vyrostené. Niektorí gazdovci mokré zbožie povozili do stodoly, pomlátili a teraz zrno sušia po povaloch, aby aspoň takto voľačo zpät dostali. Zemiaky tiež brantovitejú. Ovocia len kde-tu vidieť, aj to je červivé, na trh nesúce. Čo bude s naším biednym ľuďom, to si ani pomysleť nevieme.

A čím viac pligy padlo na nás, tým lepšie utícha ľudová strana. Tí najväčší kriklúni sú teraz tichí, azda sa boja, že jak začnú agitovať, ľud bude chlieb pýtať od nich, nuž a tento oni nedajú, len rečiami ľud držia.

Jakýsi veršíkár napadol nedávno viac kňazov v „Kresťanovi“, že vraj nebojú za ľudovú stranu, ale sa ticho držia. Taký sprostý verš nemohol výjsť z múdrej hlavy. Medzi tými, ktorí napadnutí boli, bol aj teplanský farár Anton Kropácsy, staručký pán, ktorého si každý ctí a vážil. V stolici ho len „onklom“ a či „strýčkom“ volali, a on sa len usmial, keď videl jako ho všade radi vidia. No „Kresťan“ nebude viac túto poctivú osobu napádať, lebo k našej najväčšej ľúlosti a žiaľu pobral sa náš mnohovážený pánko do večnosti. Zomrel náhlou smrťou a pochovali sme ho minulú sobotu. Z celého vidieku počnúc od Púchova a Beluše až po Beckov došlo mnoho ľudí na pohrab. Vyše sto kňazov stálo okolo rakvy, vyše päťsto ľudí oblialo slzou hrudu, ktorá zemské pozostatky nebohého zakryla. Z blízkych Trenčianskych Teplíc tiež viac hostov odprevadilo teplanského pána farára na večný odpočinok, lebo Teplice jako filiálka tiež k jeho fare patrily, a on si vedel aj medzi cudzími hosťami teplickými priazeň a popularitu nadobudnúť. Do politiky sa nemiešal, s kazateľne nehubkal svet, s každým bol za dobré a preto aj mal vplyv všade. V stolici mu radi urobili po vôli, keď v záujme ľudu koho o čo požiadal, lebo neľahal sa s nikým za prsty. Takýchto kňazov by sme čím viac potrebovali. Je pravda, že „Kresťan“ s ním nebol spokojný, lebo tomu sa len taký kňaz ľúbi, ktorý čím viac ľomu a kriku robí, a s tým sebe aj druhým len zle narobí. Škoda Antona Kropácsyho, že už v zemi hnieje. Nech mu dá Pán Boh ľahké odpočinutie. Trentan.

Kysucké Nové Mesto, 29. septembra.

Veľactený Pán Redaktor!

Chybno som Vám sdelil v ostatnom mojom dopise, že socha preblahoslavenej Matky Božej, ktorú náš spolubčan Koslár tunajšiemu kostolu daroval, poslaná bola jednomu chudobnému kostolu v šarišskej stolici. Toto sa ešte dovčul nestalo. Keď sa Koslár s pánom kaplánom poharkal a sochu Panny Márie z kostola preč vzal, zastrojil jej v svojom príbytku peknú kaplnku, a pobožný ľud veľkú miesto do kostola chodí ku Koslárovi, a tam sa každý večer pred sochou Panny Marie modlí. Miesto tejto sochy dal doniesť pán kaplán alebo pán farár, už doista neviem, inú sochu do kostola, lenže táto nenie taká krásna, jako bola tá prvnejšia.

Budúcu nedeľu to jest 27. septembra bude veľkodiivinsky rychtár, Ján *Metejbik* vyznačený, lebo dostal od kráľa uhorského strieborný kríž za odmenu jeho 42-ročného rychtárovania. Vďačne prijme celé obecnosť tunajšie toto vyznačenie, lebo zas sa len presvedčíme, že sa naša vrchnosť o nás stará. Náš všeobecne obľúbený a ctený pán blavný slúžny Imrich *Haydin* zariadi na počtu vyznačeného veľkolepú slávnosť, na ktorej sa obecnosť celého okresu súčasťní. O tejto slávnosti Vám neskôr viac sdelím.

Missionári už odišli od nás. S chválou musím napísať, že tí dva jezuiti, ktorí u nás missiu držali, v ich krásnych kázňach nemiešali sa do politiky, oni sa pilno držali len ich kňazských povinností. Naši ľudári sú aj preto s nimi nenie veľmi spokojní. Nuž týmto ľuďom nikto neurobí po vôli, len ten kto jednodajne vodu kaľí.

Chýry o rozpustení parlamentu ani ohnivá strela účinkovala na našich ľudárov. Pán kaplán celú noc rozmýšľal, že čo a jako má začať, plány robí, ale sa mu to veľmi nedarí. Nuž len počkáme, že čo sa ďalej diať bude.

Vo všetkých okoličných dolinách sa bieda a núdza ukazuje. Gazdinkám zásoby už vychodia, dnes zajtra budeme pomoc museť žiadať, jak sa proti hladu obrániť chceme. Náš ľud sa už začína rozhlíadať, a vidí že s tých rečičiek tej ľudovej strany nestlšte a chleba od nej nedostane. Pri nastávajúcich voľbách musíme sa snažiť, aby sme takého človeka vyvolili, ktorý je vo vládných kruhoch obľúbený a ktorý náš stav, našu biedu pozná, a ktorý aj vôľu má nám, nakoľko možno pomáhať. Ľudovej strany sa chytat' nebudeme, lebo sa pavučiny chytat' nechceme. — Do videnia

Kysučan.

BESEDNICA.

Ruže gazdu Podhorského.

R. H.

Skutočne poriadnym človekom bol Záhorský, nový kňaz v Bohdanovcach. Veď poznáte Bohdanovce, malé mestečko na dve hodiny od hlavného mesta.

Bol trochu primľadá, ale tak dobrý, tak milostivý, tak vľúdny. Každý ho zveľbuje a veru je tomu len niekoľko mesiacov, čo bol vymenovaný za kňaza do Bohdanoviec. Poznal každú familiu, lieky nosieval chorým, drobné peniaze rozdával žiačikom a prízimril oči, keď miništranti vypili po omši oltárne víno.

Ale je to hodno pozreť, jako ľudia podvihujú klobyky, keď ide hlavnou ulicou a jako pilne chodievajú

na služby Božie jemu k vôli, jako poslúchajú jeho kázne. Jeho biskup môže pochodiť celú svoju diecesu, veru najde takú cirkev, ktorá by bola spokojnejšia so svojim kňazom, ani kňaza, ktorý by bol spokojnejší so svojimi veriacimi.

Stalo sa lanského roku, v predvečer sviatku Všetkých svätých. Záhorský sa prechádzal po večerných službách Božích a jako slnce zapadalo za dva holé vrchy, velebný pán farár došiel až ku emiteru. Veď tak dobre padá človekovi pohovárať sa v duchu s mrtvými, keď sú oni i cudzími k nemu... A jako tak chodil pomedzi hroby, veľmi sa rozsmútil; všade, kamkoľvek len okom pohliadol po emiteri, všade videl hroby zarastené divo rastúcimi zelinami, bodľacím, prhľavou, na štvorhranné hrobové kamene usadil sa moch a na celom emiteri nevidel žiadneho kvetu.

— Ej, — pýta sa kňaz sám seba — či moji dobrí veriaci zabudli na mrtvých?

A keď sa navrátil, hneď vzal na otázku niekoľko svojich veriacich. Všetci mu odpovedali, že veď sa prekrížuju, keď idú okolo emitera, a aj dnu nakuknú kedy-tedy, ale kvety sú drahé.

— Prečo nezasejete semä? — pýtal sa kňaz. — Pôdy je dost!

— To je pravda! — hovorili gazdovia. — Ale ráčite vedieť, velebný pane, viac stojí, keď zasadíme kapustu, tekvicu alebo ovocné stromy.

A úbohý Záhorský nútený bol uspokojiť sa s touto výpoveďou svojich veriacich, mysliac na to, že kde niet kvetov pre mrtvých, tam ich niet ani pre oltár, keď to vyžadujú obrady.

— Matička Božia, — modlil sa, — nehneváš sa na mňa, všakže? Osvieť mój um, aby sa mi podarilo mojich spoluveriacich nakloniť ku pestovaniu kvetov.

Teraz už každý kresťan vie, že Matka Božia, ktorá má tak dobré srdce, chce uhoieť všetkým, ktorí ju milujú, ale aj tým, ktorí ju nemilujú. Preto sa teda zjavila bohdanoveckému kňazovi vo sne a pošepla mu, ako má naviesť svojich veriacich ku sadeniu a ošetrovaniu kvetov. Opravdu rieknuc, tento prostriedok bola lešť, ale tak malá, tak nevinná... taká zartovná lešť, jako katechismus hovorí.

— A veď konečne stane sa to ku sláve Božej, — myslel v sebe Záhorský.

A rozhodol sa.

V nasledujúcu nedeľu vyšiel na kancel, a keď oľutujúc svoj priestupok, ktorý mienil učiniť v záujme slávy Božej, pomodlil sa, prosiac za odpustenie Všemohúceho, začal lešť kázať a toto povedal svojim veriacim:

„Milí spoluveriaci!

Teraz vám nepoviem kázeň; je dost nediel v roku, kedy vám o nebi, o pekle a o siedmych hlavných hriechoch budem môcť kázať. Rozpoviem vám jednu udalosť, jeden prípad, ktorý mi bol vyšou mocou sdelený vo sne a ktorý vám hneď tu rozpoviem.

Pamätáte sa na Podhorského, na starého Podhorského, ktorý pred troma rokami zomrel. Pamätáte na neho, veď sme sa často modlili za spasenie jeho duše. Bohužiaľ mal toho potrebu, veľkú potrebu. Nechodieval často do chrámu, vadiel sa so svojou manželkou a pil jako dúha. Pred svojou smrťou sa síce ospovedal, aby ho čert do svojich pazúrov nedostal, ale preto som mal za isté, že na druhom svete bude mať príležitosť svoju spozdilosť ľutovať. No, chvála buď Všemohúcemu, nestalo sa tak, veru nie; dobrotivý Boh sa nad nimi smiloval. Teraz je tam vo výsosti, tam sedí pri patrónovi nášho mestečka svätom Jakubovi.

A teraz poslúchajte, jako sa ten prípad udal.

Sotva že zomrel, kop-kop, starý Podhorský klepal na bráne raja. Svätý Peter otvoril bránu a odvedol ho pred Svätú Trojicu.

— Kto je to zase? — pýtal sa Všemohúci. — Už zase dáky nenapraviteľný hriešnik, ktorý úmyselne páchal hriechy na zemi... Aha, znám ťa hriešny človeče, býjal si svoju manželku, všakže? Neposlúchal si Pisma Svätého?

A starému Podhorskému nebolo do smiechu, veru nie! Triasol sa na celom svojom tele a neopovážil sa ani dýchať, aby nepocítil od neho zápach vína, ktoré hodinou pred svojou smrťou vypil.

Na šťastie svätý Peter prerušil výjav novšou zpravou.

— Skonaly tri ruže! — riekol.

Jemná vôňa razom naplnila celý raj a utišila hnev Svätej Trojice.

— Priblízte sa! — zvolal Všemohúci.

Veď viete, Boh je práve tak Stvoriteľom kvetov jako ľudí.

A bojazlive, trasúc sa, približovali sa ruže; ich hlávky byly sklonené a okorne zastaly pred Všemohúcim.

— Čím si trávila svoj život? — pýtal sa Všemohúci prvej ruže.

— Vyrástla som v Bohdanovcach, — odpovedala ruža, — blízko krajinskej cesty, Pekne, ticho som sa vyvíňovala a neukazovala som sa. Jedného rana bolo ma vidno z pomedzi rastlín; voľakto, jeden šuhaj, ma uzrel, odtrhol, za okamih držal medzi prstami, pobozkal a pripnul na prsá svojej mladuchy. Zomrela som, bárs ma ošetrovalo to dievča.

— A ty? — pýtal sa Všemohúci a pohliadol na druhú.

— Ja pochodím tiež z Bohdanoviec, jako moja sestra, vyrástla som tiež blízko nej. Mňa ale neodtrhol šuhaj, ale jedno dievča zo Zlátoviec, to jest zo susednej dediny ma odtrhlo. Položila ma potom pred obraz Boží a tam som soschla.

Tretia, na ktorú potom prišiel rad, bola rodinou oboch predošlých.

— Mňa odtrhla jedna starena, — hovorila. — Bola odená v čiernom rúchu. Odniesla ma do cintera, kde som svoju vôňu poskytovala jej malému vnukovi, ležiacemu v hrobe.

Na toto sa obrátil Všemohúci ku Podhorskému:

— Vidiš Podhorský, vidiš, tieto ruže milovaly, modlily sa, strážily mrtvých a ty...

— Oh, Pane Stvoriteľu — jaktal Podhorský.

Na tento známy hlas tri ruže sa obrátily a zvolaly:

— Ajbľa, aj náš gazda je tu!

Svätá Trojica bola prekvapená.

— Prečo ho menujete vašim gazdom? — pýtal sa Duch Svätý.

— Lebo sme u neho vyrástly, — odpovedala prvá ruža.

— On nás zasadil a polieval — odpovedala druhá.

— V celých Bohdanovcach len on mal kvety, — dokladala tretia.

Na to sa Všemohúci uspokojil a obrátil sa k Podhorskému:

— Dobre si urobil Podhorský, že si miloval ruže, ktoré na zemi toľko dobrého učinily. Im k vôli ti odpúšťam.

A svätý Peter nového spaseného naskutku odviezol do zlatého oblaku, kde Podhorská už očakávala svojho manžela.

Amen.“

A velebný pán Záhorský, ktorý sám bol prekvapený, ako pekne rozpovedal leš, zostúpil s kančľa.

Od tých čias krémár bohdanovský zbohatol, veľmi zbohatol, ale aj to je isté, že v Bohdanovciach pestovali od tých čias toľko najutešenejších kvetov jako nikde inde.

HOSPODÁRSTVO.

O podšklbovani husí.

Mladé kusy už dorástly a tak nebude od vecí, keď si dačo o podšklbovaní prehovoríme. Povedzme najprv do prosta, že je to neľudské a pre husy náramne boľastné, keď im perie vytrhujeme, môžeme si predstaviť útrapy takéhoto živočícha, keď si sami dakoľko vlasov vytrhneme. Ale i z iného stanoviska podšklbovanie je dačo neracionálneho, zvlášte keď husy v chladnom počasi podšklbeme. Ony, takto pozbavené prirodzeného rúcha, ľahko sa prechladia, následkom toho sú potom všeliaké choroby a dochnutie mladých husí, ktoré si gazdinka vysvetľuje tým, že husy musely dačo požrať. Ale i husy, ktoré túto neľudskú operáciu šťastlivo prevoja, nepriberajú na mäse, chradnú, zakrpatejú, bo krm čo dostávajú, telo ich spotrebuje na nahradenie utrateného peria, ktoré sa ovšem zase dá na spomínaný spôsob upotrebiť, ale len ako rečeno na úkor mäsa a tuku. Vysvetlíme si vec v peniazoch. Z husy, ktorú 3—4 krát podšklbeme, dostaneme priemerne 60—80 grammov peria v cene 18—27 krajciarov, čo nestoji v žiadnom pomere s cenou krmu, ktorý hus na obnovenie peria vynaloží. Zistené je totižto, že 15 grammov peria rovná sa ztrate 1 kgrmmu mäsa a tuku. A preto ani v krajinách, kde sa pri chove husí držia vedeckých, vyprobovaných zásad, ako na pr. vo Francúzsku a Pomeránsku iste by sa čudným okom podívali na gazdinu, ktorá si husy podšklbáva. Za to ale dochovávajú tam husy nevidanej veľkosti, vo váhe až do 14 kgrammov, a tak sa ztrata peria bohate nahradí mäsom a tukom. Námetka, že je to tam iná fajta husí, nestojí; sú to husy práve také ako u nás, lenže v chove je veľký rozdiel. Kto neveríš — oprobuj!

Pestovanie cukrovej repy na semeno.

Teraz, keď sa u nás pestovanie cukrovej repy pre nové fabriky vždy viac a viac rozširuje, potrebné je žeby sa pestovanie semena čím viacej rozšírilo. Známe je že uhorská repa, čo sa cukroviny dotýka prevyšuje všetky cudzozemské plodiny, bolo by tedy žiadúce, aby sme túto, prírodou nám danú výhodu vykoristili tým, žeby sme vyhládali také semä, ktoré úplne zodpovedá našej pôde. Gazda dostane totižto — nie za darmo — od fabrikanta semä, bez ohľadu na to či mu pôda zodpovie a následok býva obyčajne ten, že koreň počne chradnúť až konečne zakrnie. Táto choroba — volá sa vedecky *nematoda* — robí v nitrianskej stolici už mnoho škody, ktorej sa dobre predísť dá, keď si gazda sám semä dochová, a tým repu aklimatisuje. I z národno-hospodárskeho stanoviska by to bolo prepotrebné, bo Uhorsko potrebuje veľké množstvo repového semena tak že vyše 30 tisíc metr. centov v cene asi 1 miliona zlatých musí sa zaopatriť z Rakúska a cudzozemska. — Dobře aklimatisovaná repa má ináče i tú výhodu, že všeliakaj chrobačí ľahšie odolá.

CHÝRNIK.

V záujme živelnými pohramami ošakodených hospodárov vydal finančný minister nariadenie ku všetkým finančným direktoriám, v ktorom im nakladá, aby aj po určenom termíne oznámené škody pojednávaly. Predtým opozdeno oznámené škody byly jednoducho odvrhnuté a patričný musel zadať nejakú ospravedlňujúcu príčinu, prečo neoznámil škodu na termín. Aby sa škody čím rýchlejšie mohli pojednávať a tak hospodári dostali čím skorej poľahčenie, vydal finančný minister toto nariadenie.

Otvorenie Železnej brány. Ku veľkolepým slávnostiam otvorenia Železnej brány, ktoré sa budú odbyvať 27. t. m. robia sa už všetky možné prípravy. Chyže pre kráľa a kráľových hostí v Herkulesových kúpeľoch sú už zariadené. Jako známo, ku slávnostnému otvoreniu Železnej brány našim kráľom prídu aj panovníci susedných štátov: rumunský kráľ Karol a srbský kráľ Alexander so svojimi sprievodmi. Pri slávnostnom otvorení budú prítomní veľvyslanci všetkých tých veľmocí, ktoré podpísaly berlínsku smluvu, ďalej členovia našej a rakúskej vlády jako aj členovia oboch snemovien uhorských a rakuských. Z tejto príležitosti uhorská vláda dala zhotoviť tri zlaté kalichy pre kráľa a jeho dvoch kráľovských hostí, z ktorých, keď jeho veličenstvo vyhlási Železnú bránu za otvorenú, pripijú panovníci na zdar veľkolepému dielu. Kalichy sú utešene zhotovené z čistého zlata, každý váži poldruha kilogramma a na nich sú drahokamami vykladané cimery veľmocností podpísavších berlínsku smluvu a symbolický obraz regulovania Železnej brány. Kalichy po slávnostnom otvorení daruje povereník uhorskej vlády panovníkom na pamiatku.

Jeho veličenstvo v Csáktornyi. Naš panovník mešká teraz v Csáktornyi, kde sa vydržiavajú veľké vojenské manévry. Keď kráľ došiel ta, bol okázale prijatý tamajším obyvateľstvom. Kráľ je ubytovaný u grófa Eugena Festeticha.

Slávnosti v kostoloch na pamiatku tisícročia. Jeho svätosť rímský pápež uhorskej katolíckej cirkvi na deň 2. októbra nariadil novú modlitbu ku poete Nepoškvrnenej Panne Marii, jako patrónke uhorskej krajiny. Následkom tohto dňa 2. októbra v každom katolíckom chráme v Uhorsku budú slávnostné služby Božie, počas ktorých túto novú modlitbu ku patrónke Uhorska Marii budú odriekať z príležitosti tisícročných slávností. V Matiašovom chráme tieto služby Božie odbavovať bude knieža-primas Vaszary.

Požiar vo Vavrišove, o ktorom sme už boli písali vyžiadal päť ľudských životov. Manželka Jána Šramu, ktorá ležala po pôrode a jej troje deti menom: Johanka, Marka a Janko zadusily sa v dyme. Nemluvňa, ktoré ležalo na zemi, ostalo pri živote. Žofia Pleva, 52-ročná žena, ktorá utrpela veľké popáleniny, tiež zomrela. — Škoda, ktorú obeň narobil, ráta sa na 62.000 zlatých.

Slováci na výstave. Zo smpeského okresu prišlo minulého týždňa 199 slovenských gazdov na výstavu. Hlavný slúžny Burian deň predtým prišiel do hlavného mesta postarať sa o zaopatrenie výletníkov. Slováci obzreli si výstavu, zvláštosti hlavného mesta, medzi inými aj Matiašovský chrám v Budíne. Hlavný slúžny všemožne sa postaral o to, aby výletníci čím viac videli a zkusili a všade chodil s nimi, a aj v baraku sa s nimi zabával.

Jubileum jednej obce. Veľká obce Slovenský Komlós po tieto dni slávila 150-ročnú pamiatku svojho založenia. Slovenský Komlós je povestný preto, že tam občania nevedia čo je obecná prirážková daň.

Reštaurovanie košického velechrámu. V reštaurovaní košického velechrámu bude sa ďalej pokračovať. Minister Wlassics z príležitosti svojho pobytu v Košiciach riekol mešťanostovi košickému, že potrebné peniaze na dohotovenie Matejovej veže jeho veličenstvo kráľ na predstretie ministerskej rady už udobril.

Svatby na černoehorskom panovníckom dvore. V panovníckej rodine černoehorskej opäť sa chystajú k novej rodinnej slávnosti: Následník trónu Danilo, ktorý je teraz 26-ročný, už v najbližších dňoch má sa zaslúbiť s jednou bavorskou kňažnou. Panovnícky dvor len toho sa obáva, že vyhladená kňažna nebude chcieť prestúpiť na pravoslávnu vieru. V tom páde zaslúbil by si černoehorský následník trónu jednu z dcér meklenburgsterlitzkého veľkokniežata.

Skutky jedného vodcu antisemitov. Proti Feichtingerovi, vodcovi rakúskych antisemitov a vernému prívržencovi Luegera pred niekoľko mesiacmi podali oznámenie pre klamstvo a vydieračstvo. A teraz ho zase oznámili pre defraudovanie predplatkov.

Žobrák bohačom. O Ďurovi Dáza, žobrákovi v Lippe, ktorý vedel takú sútrpnosť budiť u ľudí, že sa mu almužna len tak sypala do kapsy, po tieto dni vysvitly zvláštne veci. V obci Ittyó žobral Dáza a v jednej maštali prenocoval. Tu mu kočíš Pavol Déna ukradol huňu, v ktorej bolo zasité 3000 zlatých. Toto sám povedal, a keď kočíša zatkli, vysvitlo, že žobrák hovoril pravdu. Na „nešťastie“ niekoľko dní pozdejšie zdedil Dáza 50.000 zlatých po svojej rodine v prešporskej stolici. Teraz úbohý Dáza nebude môcť ani žobrať.

Večera pre vojakov. Až do nedávna vojaci nedostávali večeru, čo ministri odôvodňovali tým, že niet na to dostatočných peňazí a potom aj tým, že jako by potom trachtovali kuchárky svojich záletníkov. Teraz ale spoloční vojaci nielen od kuchárook, lež aj od áráru dostávajú večeru, a do nového rozpočtu ministerstva honvédstva vzali už trovy aj na večeru pre honvédstvo. Honvédi odteraz každý týždeň dvakrát dostanú teplú večeru z mäsového a zeleninového konservu.

Falošné desiatky. V Mező-Csate po tieto dni prišli do obehu falšované desiatkové bankovky. Žandári stopujú falšovateľov peňazí, ale dosavád bez výsledku. Pozor teda na falošné peniaze.

Hrom jej navrátil sluch. Dosavád sa veľmi často stalo, že tí India, v ktorých blízkosti uderil hrom, utratili sluch. Teraz však sa oznamuje, že hrom sluch navrátil. Asice po tieto dni strhla sa nad americkým mestom Cary strašná búrka. Tamojší obyvateľ Vincenc Kleslo pracoval so svojou už od 30 rokov hluchou manželkou na poli a pred búrkou utiahol sa pod jeden košatý strom. V nasledujúcom okamihu udrel do blízkeho dubu hrom a manželka omráčená bleskom klesla k zemi. Keď sa prebrali, manželka Kleslova stála jako vo vyjavení, počula všetko čo sa okolo nej dialo a od tých čias počuje všetko dobre.

Nenadala smrť. Minulého týždňa zavreli v Budapešti Jána Gvota 30-ročného nádenníka rodom z Pribylinej (Liptov) pre výstrednosť na 24 hodín. Gvota pod tým časom, pokým jeho cellu prevetrovali, na dvore napadly srdcové krče, v boľastach spadol na zem, hlavu si prebil a v Rochussovskej nemocnici, kam ho dobr. ochrancí odviezli, zomrel.

Syn jedného ministerského predsedu zlodejom! V Ríme pojednávali teraz nadmier sensačnú pravotu. Jedna grófka Di Celere tým obvinuje pravotára dra Ludvika Crispiho, syna bývalého talianskeho ministerpräsidenta, že jej ukradol šperky v hodnote 80.000 zlatých. Obžalovaný Crispi pred pojednávaním pravoty ušiel do Ameriky. Grófka Di Celere udáva, že ju advokát Crispi nahovoril, aby si svoje šperky dala u neho schovať. A on jej ich schoval tak, že šperky nikdy viac nevidí.

Opovážlivi zloději. Také prípady, jaký sa udal po tieto dni na železničnej stanici v Slatine, zvykly sa udávať len v Amerike. Asice neznámi zloději vnikli do staničnej budovy a do magazínu a všetko, čo sa odniesť dalo, odniesli. Pokladnicu na druhý deň našli medzi kofajnicami, pravda rozbitá a prázdnu. Zloději nielen že oškodili štát ale aj náčelníka stanice, ktorý je majetným človekom, obkradli o všetky hotové peniaze a cenné papiere, lebo mal tieto zamknuté v úradnej skrini.

Najväčší poklad — čisté svedomie. Niet väčšieho pokladu na svete, jako keď má človek čisté svedomie. Spokojný líha, spokojný vstáva, lebo ho nič nesužuje. Svedomie, táto nevysvetliteľná moc ozve sa v každom človeku, i nech by on bol najzkazenejším tvorom sveta a máme mnoho príkladov v živote, že svedomie prezradilo i najväčších zločincov. Tak sa stalo aj teraz v hlavnom meste, kde na jednom železničnom nádraží jednomu tajnému policajtovi nápadné bolo chovanie sa jedného mladého človeka. Pripojil sa k nemu a medzi rozhovorom policista vrozumel, že mladý človek ukradol svojej svokre v Kežmarku 390 zlatých a teraz že chce ísť do Ameriky. Policajt na to zatknul mladého človeka, ktorý sa menuje Ján Havas. Z ukradených peňazí 100 zl. už potrovil.

Smädni ablegáti. Dľa úradného výkazu anglického parlamentu anglickí ablegáti behom poslednej zasedacej sessie vypili vína za 200 funtov šterlingov, to jest asi za 24 tisíc zlatých. Priemerne teda každý člen parlamentu šesťkrát toľko vína vypil každodenne, ako každý iný Angličan. Bože uchovaj, keby si to tak naši ablegáti popijali, ale by robila krik ľudová strana, že ablegáti prepľajú krajinu.

Chytil záletníka do klepca. Jozefovi Dolhymu, obyvateľovi vo Vöröshalme dobré susedky pošeply že susedov syn chodí na zálety ku jeho žene. Chcel sa teda o tom presvedčiť a nadstavil pri záhradných dverách klepec jaký sa upotrebuje ku chytaniu líšiek a svojej manželke riekol, že večer musí odísť do Malého Sibína. Ale namiesto Sibína šiel na povalu a odtiaľ pozoroval, čo sa bude robiť. Skutočne okolo polnoci zaslúchol výkrik a keď sbehol dolu videl v klepci lapeného susedovho syna. Susedia nevideli čo urobil potom Dolhy, ale počuli výskať i ženu, i susedovho syna.

Vojaci nazarénmi. Mnohým bude známo, že jestvuje sekta, ktorej prívrženci zovú sa nazarénmi. Veria v pravého Boha, v Syna a Duchu svätého, ale ich prikázanie veľmi prisne zakazuje im nosenie zbrane a šudenie svojich bližnych. Vojenské vrchnosti, keď sa trať že nazaréna vezmú za vojaka, majú s ním mnoho oštary, lebo nazarén nechce chytiť zbroj ani za celý svet a následkom tohto býva, že nazaréna odsúda na dlhoročný žalár v pevnosti. Takéto prípady udávajú sa často na Dolnej zemi, kde je nazarénska sekta rozšírená a i teraz zo Segedína oznamujú, že zpomedzi rezervistov narukovaných na evižby ku tamojšiemu pešiemu pluku našlo sa desať nazarénov, ktorí pri obliekaní na žiaden spôsob nechceli vziať do ruky zbroj. Všetci desiatí sú ženatí a majú familie. Plukovník snažil sa prehovoriť nazarénov

a napomenul ich, že jestli nebudú plniť svoje povinnosti, stihne ich ťažký trest. Prehrešia sa svojím počínaním aj proti Bohu, keď svoje familie svojou zatvrdilosťou vrhnú do biedy. Vojaci si nevšimli reči plukovníka a ponevác zbroj nechceli chytiť, neoviedli ich ani na evičby, ale ich uväznili a teraz vojenská vrchnosť bude súdiť nad nimi. Nazarění sa natoľko rozmnožili na segedínskych ťaňach, že vrchnosť osobitě miesto vyznačila im pre emiter.

Človek bez žalúdka. Dosavád sa všeobecne myslelo, že človek, keď by mu vyrezali lekári žalúdok, musí na každý pád zomrieť. Ale prípad s daňovým kontrolórom Tiede v Štetíne túto všeobecnú mienku podvracia. Asice pred poldruha rokom Tiedovi riaditeľ tamojšej nemocnice dr Suchard vyrezal žalúdok z tela. Žalúdok bol úplne pokrytý rakovými vredy a je teraz uschovaný v nemocnici pomerndorfskej v liehu, fotografie jeho má však lekár, ktorý ho operoval. Po vyrezaní žalúdka na mieste tohoto bola koža čreva vychádzajúceho zo žalúdka rozšírená vo vhodnej podobe žalúdka. Tiede po operácii v priebehu liečenia musel byť opatrným v jedle, nesmel nikdy mnoho jesť odrazu, ale len málo a častejšie. Teraz po uplynutí poldruhého roku je práve tak zdravý jako každý iný človek, ktorý má obyčajný žalúdok a nemusí sa držať prísnej diety. Touto operáciou je teda dokázano, že človek môže žiť i bez žalúdka, lebo Tiede je úradníkom a pracuje denne 8 až 10 hodín. Operácia tá je jediná, ktorá sa zdarila. Vo všetkých ostatných prípadoch pacienti behom niekoľkých dní zomreli. Prípad Tiedov bol svojho času sdelený v lekárskejších časopisoch, ale obecnstvu ostal neznámym a obzvlášť je neznáma tá okolnosť, že pacient po poldruha roku cíti sa úplne zdravým, lebo ťažkosť žalúdka ho viac netrápia. Pod jaseň alebo v zime toho roku bude sa odbyvať v Berlíne kongress lekárov a dr Suchard vezme ta sebou Tieda i s jeho vyrezaným žalúdkom, aby sa všetcia lekári presvedčili o jeho úplnom vyzdravení.

Vraždenie vtáčkov napriek všetkým ochranným prostriedkom nabýva vždy väčších rozmerov. V daktorých obciach Turingie jednotliví vtáčníci chytajú za jedno predpoludnie 30—100 vtáčkov. V Oldenburgu jeden vtáčnik za jednu noc chytil vyše 600 drozdov do osidiel. V Ostfrieslande zastrelia každoročne do 12.000 špačkov. V departementoch na ústí Rhônu, keď lastovičky vracajú sa z Afriky, stavajú na nábrežie stroje, pozostávajúce z drôtov a spojené s elektrickými batteriami. Lastovičky, ustáté následkom dlhého letu ponad more, zasadnú na dróty a usmrtené padajú na zem. Usmrtené posbierajú a v košoch posielajú modistkám do Paríža. V Tyrolsku dľa svedectva vyslanca Salvadoriho behom 10 rokov usmrtili 50.000 vtáčkov na luxusné ciele. Najhorší kati vtáčkov sú Taliani. Len v samej Brescii v októbri roku 1891 priviezli 473.792 sťahovavých vtáčkov na trh. A toto brutálne kynoženie milých obyvateľov lesov a hájov vyžaduje — móda. A čo je na podiv, že práve ženské, ktoré majú viac citu pre bôľ a útrapy, holdujú móde, ktorá mrtvolami nevinných lesných a zahradných spevákov ozdobuje klobúky. Je svrchovaný čas, aby naše ženy a devy opovrhly takouto barbarskou módou, nekupovaly a nenosily klobúky, ktoré sú ozdobené hlavami vtáčkov alebo i celými vtáčkami. Tým však, u ktorých márnomyseľnosť prevyšuje jemný cit ženský, nech mužskí dajú pocítiť, že taká barbarská móda nehodí sa pre vzdelaný, útlacitný a sľachetnomyseľný ženský svet.

Oseh z tribún. V hlavnom meste každú príležitosť vedia dobre využiť. Tak z príležitosti holdujúceho pochodu dňa 8. júna t. r. nastávali takzvané tribúny,

sediská na vyvýšených miestach postavených z dreva a potom, kto chcel, kúpil si miesto, aby si pohodlnejšie mohol obzreť slávnostný pochod. Z tohto osohu daly teraz 10.000 zl. predstavenstvám I.—X. okr., aby summu rozdaly hlavnomestským chudobným, 5000 zlatých dostane detská útulna v Budíne a pozostalých 14,296 zl. 16 kr. rozdadajú medzi tie hlavnomestské dobročinné spolky, ktoré konajú úlohy náležiacie do kruhu účinkovania hlavného mesta.

Výroba ovocných vín vzráha sa v Nemecku každým rokom a dnes znamená už veľmi dôležitú a výnosnú článok vývozný do iných krajín. Najviac ovocných vín zasielajú Nemci do Turecka a do Ameriky, ba i do Číny, kde počet priateľov zdravých nápojov vzrástá každý rok. Roku 1890 vyviezli z Nemecka len 605 metr. centov ovocného vína, roku minulého už 3570. Keď ovocie sa neurodí a domáca produkcia nestačí ku výrobe potrebného množstva ovocných vín, berú fabrikanti nemeckí mnoho ovocia z Rakúska-Uhorska a iných krajín. U nás — bohužiaľ — sotva počuť, žeby sa dôroba ovocných vín diala vo väčších rozmeroch. Zabývajú sa tým len jednotlivé osoby, jako vedľajším zamestnaním, niekoľko kňazov, učiteľov a hospodárov a to len pre vlastnú spotrebu alebo pre svojich susedov.

Starý podivín. Každému bude známo, že pred nastaním potopy sveta Noe postavil si koráb, v ktorom sa zachránil od smrti so svojou ženou dietkami, a zvieratmi, ktoré vzal do korábu. Tohto biblického Noeba chce napodobniť teraz vo Whitetail-Gulthu v severnej Amerike žijúci istý 80-ročný človek, ktorý na svoje staré kolena dal sa do čítania biblie a čítanie ho natoľko pomútilo, že očakáva druhú potopu sveta. A dal sa hotoviť si koráb na spôsob, jako asi vyhlíadal koráb Noeho, a jako časopisy píšu, už ho aj zbotovil. Každý sa na koráb zvedave díva, ale starac nedáva odpovede na žiadnu otázku. Nemá rodinu ktorú by mal počas „potopy“ zachrániť a ani medzi známymi nehladá nikoho, aby sa s ním spasil. Najskôr chce sa zachrániť sám, keď potopa príde. Ačpráve pravdepodobne bude musieť dlho čakať, jemu to nevádi: teší sa tým, že je na každý prípad pripravený a že ho potopa neosudí.

O utrpeniach indických žien. Indická žena, ktorá svojmu mužovi nedarovala syna, je tou najbiednejšou bytostou všetkých žien. Jej bieda povstáva následkom indickej viery vo sťahovaní sa duše. Žena podľa tejto viery nenie ani človekom. Len bramíni sú ľuďmi dokonalými, hotoví to farizejci. Nádeja, že narodí sa zase jako hovädo, je mužovi útechou; ale vedomie, že by mohol narodiť sa opäť jako žena, je to najdesnejšie čo muža po smrti očakáva. Ženy sa musely dopustiť — podľa viery Indov — vo svojom drievejšom živote ťažkých hriechov. Žena môže tieto svoje hriechy odčiniť len tým, keď dá život chlapcovi. Ale kliatba všetkých kliateb je, keď porodí «len» dievča. Vzdr tomu miluje matka i toto dievča, mazlí sa s ním a krásli ho zlatom. Učiť sa dievky nepotrebujú, ba nesmejú. Missionárskymi a vládnyimi školami úradov anglických povznesené bolo vzdelanie žien v Indii aspoň tak ďaleko, že z 325 žien vie čítať aspoň jedna. Dosavád je však ešte vyše 127 millionov žien úplne nevedomych. Konečne je bieda vdovská nadmier veľká: 24 millionov vdov trpí tým najbesnejším poverčivým opovrhovaním a mnohé z nich nie sú ešte ani 9-ročné.

Najvyšší dom sveta. Najvyšší dom sveta bol minulého roku v New-Yorku postavený staviteľmi Kimballom a Thomsonom pre život poisťujúcu spoločnosť Manhattan. Počíta 16 poschodí, je priemerne 115 m. vysoký a malou kupolou na vrchu krovu opatrený. Budova spo-

čiva asi na 50 obrovských oceľových stĺpoch, ktoré sú zase spojené železnými hradami. Pätnásť základných pilierov bolo asi pod päť mesiacmi vložené do zeme na oceľový základ, ktorý musel byť zhotovený 18 metrov hlboko. Po zhotovení základu za tri mesiace stála stavba už pod krovom a nato sa pracovalo na vnútrajšom okrášlení budovy. Na prúceli sú okrasy kresané z granitu; so strán, ponevác tu upotrebili červené tehly, vidno i stenovú maľbu, nakoľko ju steny susedných domov nezakryli. Medzi stĺpami je múr. Dom je stavaný tak silne, že každá štvorcová stopa podlahy v poschodiach môže byť obťažaná 88 kilogrammy bez toho, aby bezpečnosť bola narušená. Váha stavebného materiálu domu bez základných stĺpov ráta sa na 30 millionov kilogramov. Už postavenie týchto základných stĺpov bolo ohromnou prácou. 40 záprahov ťahalo na stavebné miesto jeden stĺp 39.000 metr. centov ťažký ulicou. Táto musela byť prv opatrená zvláštnymi koľajami, lebo inak ťarcha stĺpu bola by dlažbu ulice úplne zničila.

KU OBRÁZKU.

Úradski čacanského okresu.

Kysucké Nové Mesto za dávnych časov bolo strediskom kupectva. Tu sošli na kupci zo susednej Haliče a takmer z celej západnej časti Uhorska, každý so svojim tovarom. Za novších časov, keď sa stavaním železnice premávka uľahčila, významnosť kupeckého strediska prestala. Teraz koľko ráz rozvodnená Kysuca nemožným neni, aby sa cestujúci v Kysuckom Novom meste zastavil, lebo hradska cesta tiahne sa na pravom brehu rieky, mestečko ale stojí na ľavom pobreží. Dávna snaha Kysučanov je, aby nad Kysucou stály železný most bol vystavený. Vláda nebola proti tomu, ba na domáhanie smerodajných kruhov stolice trenčianskej, výhľady na stavenie mostu sú veľmi prajné, jak si to obyvatelia sami nepokazia. Stavenie mostu nad Kysucou viac-menej bolo by spojené s regulovaním rieky. Vieme, že Kysuca najviac kameňa, štrku a piesku so sebou valí, tak že nielen úrodné polia na pobreží rieky ale aj veľkú časťku Považskej doliny zaplaví a role na roky neurodnými spraví, preto by čo len čiastočné regulovanie rieky Kysuce dobrý výsledok malo pre celú Považskú dolinu. Aj koncom júla svolal novomestský hlavný slúžny Imrich Haydin dedinských rychtárov a vyslancov na poradu, jako by sa mohlo čo len z čiastky odpomôcť tej biede, do ktorej ľud vidieku zkrz vyliatie Kysuce uvalený bol. Po tejto porade, držanej v miestnosti novomestského

slúžnovského úradu, bol obrázok ten fotografovaný, ktorý náš časopis teraz prináša. Hlavný slúžny Haydin je mladý asi tridsaťročný človek, ktorý svojou usilovnosťou a schopnosťou už jako stoličný podnotár vynikol. O nedlho ešte len rok bude, čo bol Haydin za hlavného slúžného vyvolený, a za tento krátky čas získal si priazeň a priateľstvo všetkých. Vrelo sa zaujme za chudobný ľud, všemožne sa namáha, aby jeho okresu čím viac dobrého vykonať mohol. A ľud si ho aj váži jako svojho opravdového priateľa. Jeho znamenitý pomocník je tiež mladý človek Gejza Kháde. Starý notár Raška tiež si s ochotou sadol na lavicu medzi svojich spoluobčanov, keď o tom bola reč, že na pamiatku všetci budú fotografovaní. — My použijeme každú príležitosť k uverejneniu takýchto obrázkov, nech sa naše obecenstvo aj touto cestou poznáva.

K OBVESELENIU.

V kasárni.

Kaprál: Prečo nesmie vojak v žiadnom prípade ztratit hlavu?

Vojak: Lebo by si potom nemal na čo postaviť čákov!

*

Nahradenie škody.

Jeden šibenec vybil okno a začal utekať, ale ho policajt chytil. „Priznaj sa, že si vybil okno!“ zvolá naňho policajt. „Áno“, odpovedá šibenec, „a preto som utekal domov, aby som doniesol zaň náhradu.“

*

Nie veľký rozdiel.

Gelb: Nü, akho sa cítiš od tých čias, čo si sa prekrstil? Shi sa aj premenil?

Grün: Nie vheľmi! Prv som si obliekol každý šábes čistú chošefu, a theraz len každú nedefu.

*

Bezočivá otázka.

Šeihák (ktorému začínajú len teraz brnieť fúzy): Prosim, vysúkajte mi už teraz fúzy dľa módy!

Holič: Áno, prosim, či ste si ich ráčili doniesť?

ODKAZY REDAKCIE.

Ct. p. Jozef O. v B.: Predplatok sme dostali.

Ct. p. Ondrej Š. v R. S.: Nedostali sme.

Budapešťianska bursa a úradným značením cien dňa 23. septembra.

O bilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenne papiere	Peniaze	Tovar	Cenne papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	77-81	7.10	7.30	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	4030-	4050-
pešťianska	77-81	7.10	7.25	Uhorská zlatá renta 4%	122.00	123.00	Pešť. uh. kupec. b.	1170-	1172-
stolnobelehrádska	77-81	7.10	7.20	korunová renta 4% ..	99.50	99.55	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa ..	7760-	7770-
Raž. žit.	70-72	6.20	6.40	Uhorské regálové úpisy 4 1/2% ..	100.00	101.00	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	605.00	608-
Jacmen na krm.	63-62	4.10	4.40	premiové úpisy	153.50	154.50	Záložné listy.		
na pásku	62-64	3.10	3.80	Uhorská tiskco-segedínska po- žička 4%	138.00	139.00	Uhorského pozem. úverkového ústavu 5%	101.00	102.00
na várku	64-66	6.40	7.70	Uhorská žel. požička 4 1/2% v zl. vyvážkové úpisy 4% ..	123.25	124.25	Uhorského úver. záložného ús- tavu 4 1/2%	100.50	101.00
Ovsa	39-41	5.40	5.80	Spoločná požička v beľ. penia- zoch 4 1/2%	103.25	104-	Uh. úver. ústavu s prémieu 4%	100-	101.00
Kukurica	73	3.80	3.90	Žreby.			Cisársky dukát	5.63	5.68
Proso				Spolku „Jó sziv“	2.90	3.20	Dvadsat-frankovník	9.53	9.56
Repka				Uhorského „Červeného krížá“ ..	8.90	8.40	Nemecká ríšska marka	58.65	58.85
Ďalšie nové semá, luc.		10.00	10.50	Rakúskeho	18.00	18.20	Striebro		
červené				Bazilika	5.00	6.30			
svinská masť poľská		54.-	55.-						
váľská									

Knihlačiaren Viktora Hornyánszkého v Budapešti.